

Minu pere ja muud loomad

GERALD DURRELL

Minu pere ja muud loomad

Inglise keelest tõlkinud Piret Saluri ja Rein Saluri

Algupärane pealkiri:
My Family and Other Animals

Copyright © Gerald Durrell, 1956

Tõlge eesti keelde:
© Piret Saluri, Rein Saluri ja Tänapäev, 2016

Tõlke esmatrükk: Eesti Raamat 1976

Kujundanud Villu Koskaru
Korrektuur: Riiste Uuesoo

ISBN 978-9949-27-984-5

Trükitud AS Printon trükikojas

EMALE

Seesinane on hoopis
minu oma melanhoolia, mis koosneb mitmest algosast,
on tuletatud paljudest asjadest ja tegelikult
mu reisimuljete kokkuvõte; selle sage mäletsemine
mähib mind vägagi meeleolurikkasse kurbusse.

William Shakespeare, „Nagu teile meeldib”
(Tõlkinud G. Meri)

KAITSEKÕNE

„Oh jaa, mõnikord olen ma enne hommiku-
einet jõudnud tervelt kuut võimatut asja
uskuda.”

Valge Kuninganna, Lewis Carroll,
„Alice peeglitagusel maal”

See on lugu neist viiest aastast, mis mina ja mu perekond elasime Kreeka saarel nimega Korfu. Esiialgu pidi sellest saama üks natuke tagasi-igatsev meenutus saare loodusest, kuid ma sain hakkama rännga veaga, lastes oma perekonnaliikmetel otse raamatu esimestel lehekülgedel kohale ilmuda. Paberile jõudnud, seadsid nad end kohe mõnusasti sisse ja hakkasid edasistesse peatükkidesse veel ka igasuguseid sõpru kaasa kutsuma. Üksnes suurte raskustega, kõikvõimalikke kavalusi kasutades õnnestus

mul siin-seal mõned leheküljed päästa, et neid jäagitud üksnes loomadele pühendada.

Järgnevatel lehekülgedel olen püüdnud meie perekonnast tõetruu ja ilustamata pildi anda; pere ilmub teie ette sellisena, nagu mina teda nägin. Mõningate kõige suuremate veidruste selgituseks peaksin vist ütlema, et tollal, kui meie pere Korfu saarel elas, olime kõik veel väga noored. Kõige vanem, Larry, oli kahekümne kolmene, Leslie – üheksateistkümnene, Margo – kaheksateistkümnene, ja mina alles kümneaastane maailma-uudistaja. Ema vanuse kohta poleks meist keegi eales osanud midagi kindlat öelda juba sel lihtsal põhjusel, et ta ei suutnud kunagi oma sünnipäeva meeles pidada; ma võin ainult kinnitada, et ta oli piisavalt vana omamaks nelja last. Ema soovil märgin ära ka tema leseesisuse, sest – nagu ta ise nii elutargalt tähendas – ei või iial teada, mida inimesed kõik mõelda võivad.

Selleks et kõik viie aasta sündmused, tähelepanekud ja rõõmud mahuksid ära natuke õhemasse väljaandesse kui „Encyclopaedia Britannica”, olen pidanud neid kokku suruma, kärpima ja ümber paigutama, nii et sündmuste loomulikust järjestusest on üsna vähe järele jäänud. Samuti on tulnud loobuda mitmestki juhtumusest ja tegelasest, kellest ma muidu meeleldi oleksin jutustanud.

Vahest ehk olekski see raamat kirjutamata jäänud, kui mind poleks abistanud ja õhutanud inimesed, keda ma siinkohal ära märgin – eelkõige selleks, et oleks teada, kes on süüdi.

Niisiis, minu tänuavaldused:

Dr Theodores Stephanidesele. Temale omase suuremeelsusega lubas ta mul kasutada materjale oma ilmutata tööst Korfu saare kohta ja varustas mind hulga rabavate sõnamängudega, millest ma mõned ära kasutasin.

Minu perekonnaliikmetele. Lõpuks andsid ju nemad, ise seda teadmata, mulle kätte hea hulga materjali ja abistasid mind

märkimisväärselt raamatu kirjutamise ajal, vaieldes vihaselt ning jõudes haruharva üksmeelele iga pisiseiga suhtes, mida ma nendega arutasin.

Minu naisele, kes lõbustas mind naerulaginatega, kui ta käsi-kirja luges, andes sellega mulle märku, et talle teeb nalja minu õigekiri.

Minu sekretärile Sophie'le, kes võttis endale vastutuse komad paika panna ja süntaksivead armutult välja rookida.

Eraldi tahaksin tunnustust avaldada oma emale, kellele see raamat on pühendatud. Nagu leebe, tarmukas ja mõistev Noa juhtis ta oma laeva koos pentsiku järglaskonnaga imeosavasti mööda tormist elumerd, seistes kogu aeg silmitsi mässuohuga, ümbritsetuna ohtlikest majanduslikest karidest, teadmata, kas meeskond ta meresõiduuskusest üldse midagi peab, olles aga samal ajal kindel, et iga viltumine läheb tema arvele. On ime, et ta merereisi lõpule viis, aga ta viis selle lõpule ja jäi seejuures isegi enam-vähem terve mõistuse juurde. Nagu mu vend Larry õigesti märgib, võime uhkust tunda selle üle, kuidas me teda oleme kasvatanud; ta teeb meile kõigile au. Et ta on osanud jõuda sellise õndsas nirvaanani, kus inimest enam miski ei vapusta ega üllata, näitab kas või niisugune fakt. Hiljaaegu toodi emale ühel nädalalõpul, kui ta üksinda kodus oli, terve trobikond puure kahe pelikani, ühe purpuriibise, ühe raisakotka ja kaheksa ahvipärdikuga. Tavaline surelik võinuks sellisest ootamatusest pea kaotada, mitte aga minu ema. Esmaspäeva hommikul leidsin ta garaazist, kus teda vihane pelikan ringiratas taga ajas, kuigi ema oli üritanud talle konservikarbist sardiine pakkuda.

„Kui hea, et sa tulid, kallid,” ütles ta hingeldades, „selle pelikaniga pole just eriti kerge hakkama saada.”

Kui ma küsisin, kust ta teab, et need loomad mulle kuuluvad, vastas ta:

„Loomulikult tean ma, et need on sinu loomad, kallid. Kes siis veel võiks mulle pelikane saata?”

Mis näitab, kui hästi ema tunneb vähemalt üht oma võsudest.

Lõpetuseks tahaksin eraldi rõhutada, et kõik naljalood saarest ja saarlastest vastavad täielikult tõele. Elu Korfu saarel oli nagu lustlik ning jantlik koomiline ooper. Minu arvates andis kogu seda meeleolu ja paiga veetlevust täpselt edasi üks merekaart, mis meil tollal oli. Kaardil oli üksikasjaliselt näidatud saar ja ka lähedal asuva mandri rannajoon. Ja kaardi alumises servas oli väike märkus, mis kõlas nii:

HOIATUS: Madalikke tähistavad poid on tihti paigast ära, mistõttu neis rannavetes sõitvatel meremeestel tuleb olla ettevaatlik.

I OSA

Suur lust on olla hull,
ent seda lusti tunneb ainult hull.

John Dryden, „Hispaania munk”

RÄNNE

Lõikav tuul kustutas juulikuu nagu küünla ja kiskus maa kohale tinaraske augustitaeva. Torkiv uduvihm lainetas tuulehoogudes tuhmhalli palakana. Bournemouthi supelranna paviljonid pöörasid ilmetud puunäod vastu roheka halli vahutavat merd, mis ründas raevukalt betoonist kaldavalli. Tuul oli kajakad üle linna sisemaa poole kukerpallitanud ja nüüd hõljusid nad katuste kohal, tiivad pingul, ning kägisesid pahuralt. Sellise ilmaga pannakse kõigi kannatus proovile.

Sel pärastlõunal ei pakkunud meie perekond mitte just meeltülendavat vaatepilti, sest koos halva ilmaga olid kohale jõudnud ka tavalised tõved, mis olid meile kerged külge tulema. Minul, kes ma siruli põrandal oma teokarpide kogu sildistasin, oli pea nohust otsekui tsementi täis valatud, nii et ma sain ainult läbi suu narinal hingata. Vend Leslie, kes süngelt põrnitsedes kamina ees konutas, oli saanud kõrvapõletiku, nii et tal mõlemast kõrvast

verd immitises. Õde Margo nägu, mis oli juba niigi alatasa punasetäpiline, nagu kandnuks ta punast loori, oli õnnistatud värskete vistrikkudega. Emal oli vägev, lopsakas nohu ja seda täiendas reumahoog. Puutumata oli jäänud ainult vanem vend Larry, aga piisas sellestki, kuidas ta meie hädadest turri läks.

Loomulikult sai kõik alguse Larryst. Ülejäänud olid liiga omadega läbi, et mõelda millestki muust peale oma haiguse, aga saatuse tahtel oli Larry määratud elama väikese blondi tõrvikuna, mis ligimeste ajudes mõtteid plahvatama paneks, et siis ise vaga kassipojana kerra tõmbuda ja igasugusest vastutusest lahti ütelda. Õhtuks oli ta viha juba liiga suureks paisunud. Seirates tuseselt kogu meie elamist, otsustas ta lõpuks rünnata ema kui kõikide hädade ilmset põhjust.

„Miks me peame niisuguses kuradi kliimas elama?” küsis ta ootamatult ja osutas vihmast märjale aknaklaasile. „Sa vaata seda! Ja kui juba jutuks on läinud, siis vaata meid ... Margo on paistes nagu portsjon punast putru ... Leslie tui-gub ringi, mõlemas kõrvas neliteist sülda vatti ... Gerry teeb niisugust häält, nagu oleks ta sündinud hundikurguga ... Ja vaata iseennast: sa vajud iga päevaga üha rohkem näost ära.”

Emal heitis pilgu üle hiiglasuure raamatu, mis kandis pealkirja „Rajputana lihtsad retseptid”.

„Ei vaju ma midagi,” ütles ta nõrdinult.

„V a j u d küll,” ajas Larry peale, „sa hakkad juba välja nägema nagu vana vaevatud pesunaine ... ja sinu lapsed kõlba-vad illustratsioonideks arstiteaduslikule entsüklopeediale.”

Sellele väitele ei leidnud ema väarikat vastulööki, seepärast piirdus ta üksnes vihase pilguga ja pugesi siis uuesti oma raamatu taha varjule.

„Meile on vaja päikest,” jätkas Larry, „eks ole ju, Les? ... Les ... L e s !”